

ΓΕΦΥΡΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

ἠδύνατο νὰ βλέπῃ τὸ στερέωμα ἐκ τοῦ μέρους ὅπου ἴστατο, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν κλειστοί. Δὲν εἶδον ποτὲ μεγαλητέραν ἔκφρασιν εὐλαβείας ἐκείνης ἢ ἐξέφραζε τὸ ἥρεμον πρόσωπόν του. Οἱ κήρυκες οὗτοι ἐκλέγονται πολλάκις ἐκ τυφλῶν, καθόσον τὸ δυστύχημα τοῦτο δὲν κωλύει τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου των· ἀλλ' ἐκεῖνος εἰς τὸ χαμηλὸν παράθυρον εἶχε κλείσει ἐκουσίως τοὺς ὀφθαλμοὺς του.

Ἐπάρχουσιν ὑπὲρ τὰ τετρακόσια τζαμία ἐν Κάϊρω, καὶ πολλὰ αὐτῶν εὐρίσκονται ἐν τῷ καταρρέειν. Τούτων τινὰ ἐκτίσθησαν δι' ἰδιωτικῶν χρημάτων πρὸς διακρίσιν τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν ἀγαθῶν πράξεων τοῦ ἰδρυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων του· εἶτα, σὺν τῷ χρόνῳ, ὡς ἐκ τῆς ἀποσβέσεως τῆς γενεᾶς ἢ λόγῳ τῆς πτωχείας τῶν ἀπογόνων, τὸ πρὸς διατήρησιν τοῦ τζαμίου κεφάλαιον ἐξηνητλήθη ἢ διετέθη εἰς ἄλλην χρῆσιν, καὶ ἡ ἐκ τούτου ὀλιγωρία ἐπέφερε τὴν ἐρείπωσιν. Ὅποταν εὐσεβὴς μουσουλμάνος τῆς σήμερον ἐπιθυμῇ νὰ πράξῃ εὐποιάν, κτίζει νέον τζαμίον. Οὐδέποτε θὰ πεισθῇ νὰ ἐπισκευάσῃ ἐν παλαιόν, ὅπερ ἀναμιμνήσκει τὴν ἐλευθεριότητα ἄλλου. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ τζαμίον δὲν ἔχει ἐπιστασίαν ἢ ἐπιτροπὴν καθῆκον ἔχουσαν νὰ ἐπιμεληθῆται αὐτοῦ. Οὐδ' ἔχει τὸ τζαμίον διὰ τοὺς μουσουλμάνους ἀποκλειστικῶς θρησκευτικὸν χαρακτῆρα. Εἶνε

μὲν τόπος εἰς προσευχὴν ἠτοιμασμένος μετὰ τῆς κρήνης τῆς ἀναγκαιούσης διὰ τοὺς ἀγνισμοὺς τοὺς θεοσισθέντας ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ, καὶ τοῦ δαίκτου τοῦ τείνοντος πρὸς τὴν Μέκκαν, καὶ σημειοῦντος τὴν θέσιν ἣν πρέπει νὰ λάβῃ ὁ προσευχόμενος· ἀλλ' εἶνε καὶ τόπος μελέτης καὶ ἀναπαύσεως. Ὁ πτωχότατος καὶ ῥακένδυτος μουσουλμάνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέλθῃ ὅποταν θέλῃ· δύναται νὰ ἀπαγγείλῃ τὰς προσευχὰς του, ἢ ἀπλῶς ν' ἀναπαυθῆ· δύναται

νὰ πραινῇ τὴν δίψαν του· δύναται νὰ φάγῃ τὴν τροφὴν ἣν μεθ' ἑαυτοῦ φέρε· ἐὰν εἶνε κουρασμένος, δύναται νὰ κοιμηθῇ. Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Καρλτῶνος, ἐν Ἀγγλίᾳ, ὑπάρχει ἐπιτύμβιος λίθος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, μετ' ἐπιγραφῆς ἀποληγούσης ὡς ἐξῆς : «Καὶ ἡ ἐπιθανάτιος παραγγελία του εἰς τοὺς υἱοὺς του καὶ τὰς θυγατέρας ἦτο : Μὴ ὀλιγωρεῖτε ποτὲ τῆς ἐλεημοσύνης ἐωσότου οἱ πτωχοὶ εὐρῶσι τὰ δίκαιά των». Εἰς τὰ τζαμία τοῦ Κάϊρου οἱ πτωχοὶ εὐρον τὰ δίκαιά των.

Μετὰ μακρὰν ὀλιγορίαν, κἄτι γίνεται τελευταῖον πρὸς ἀνακοπὴν τῆς κατεριπώσεως τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκ τῶν ναῶν τούτων. Ἐπιτροπὴ διωρίσθη ὑπὸ τῆς νῦν κυβερνήσεως, καθῆκον ἔχουσα τὴν διατήρησιν τῶν μνημείων τῆς ἀραβικῆς τέχνης· ἐδῶ κ' ἐκεῖ δὲ βλέπει τις εἰς ἐν τζαμίον ἰκρία ἐστημένα καὶ γενικὴν ἀναστάτῳσιν. Ἀλλ' ἐν Κάϊρω τοῦλάχιστον τὸ ἔργον τῆς ἐπισκευῆς λίαν βραδέως βαίνει. Τριακόσια τζαμία πιθανῶς ἐκ τῶν τετρακοσίων μένουσιν ἐτι ἄθικτα, καὶ πολλὰ τούτων διαπρέπουσιν ἐπὶ ἀπαραμίλλῳ καλλονῇ. Δὲν γνωρίζω τόσον γοητευτικὴν ἐπίσκεψιν, ὅποια ἡ ἔρευνα ἀνὰ τὰς παλαιὰς συνοικίας, διὰ τὰ λείψανα ταῦτα τῆς τῶν Σαρακηνῶν τέχνης, τὰ ὅποια δὲν ἀνεγράφησαν τέως ἐν τοῖς ὁδηγοῖς τῶν περιηγητῶν οὔτε ὑπὸ δραγομάνου ἀνεκαλύφθησαν. Ὁ ὁδὸς εἶνε τόσον στενὴ ὥστε τὸ ὑποζύγιόν σου πληροὶ σχεδὸν ὅλον τὸ εὖρος, οἱ διαβάται εἶνε ἀναγκασμένοι νὰ προστρέβωνται κατὰ τῶν τοίχων εἰς ἀπάντησιν τῶν ἀνατολικῶν ἐξορισμῶν τοῦ παιδὸς ἀγωγιάτου ὀπισθὲν σου : «Πρόσεξε, κορίτσι! τὸ πόδι σου, ἀφέντη!» Ἐκεῖ βλέπεις ἕνα μιναρὲν (ὑπάρχει πάντοτε εἰς μιναρὲς κἄπου)· ἀλλὰ δὲν εἶνε πάντοτε εὐκολόν νὰ εὕρῃς τὸ τζαμίον εἰς ὃ ἀνήκει, κρυπτόμενον ἴσως ὀπισθεν ἄλλων κτιρίων ἐν τῷ πολυδαίδαλῳ λαθυρίνῳ. Τέλος παρατηρεῖς μίαν θύραν μὲ ἐν ἡ δύο τεμάχια τῆς γνωστῆς σαρακηνικῆς λεπτοουργίας ὑπεράνω αὐτῆς· πᾶραυτα πεζεύεις, ἀνέρχεσαι τὰς βαθμίδας καὶ θεωρεῖς ἐντός. Εἶσαι σχεδὸν βέβαιος ὅτι